

ЕТИЧНІ ТА ПРАВОВІ АСПЕКТИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПРОЦЕСІ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ ЗВО

Сібрук А.В.

*кандидат філологічних наук, доцент,
в.о. завідувача кафедри української мови, історії та інформаційної діяльності,
м. Київ, Україна*

Добровольська Л.А.

*викладач кафедри української мови, історії та інформаційної діяльності
Державного університету «Київський авіаційний інститут»,
Київ, Україна*

Сучасний етап розвитку інформаційного суспільства характеризується стрімким зростанням обсягів інформації, активним впровадженням цифрових технологій і трансформацією комунікаційних процесів. У цих умовах особливої актуальності набуває проблема етичного й законодавчого регулювання інформаційної діяльності. Інформація стає ключовим ресурсом, що впливає на всі сфери суспільного життя, а тому потребує чітко визначених норм її створення, обробки, поширення та використання.

Актуальність дослідження зумовлена також сучасними викликами, зокрема інформаційною війною, поширенням дезінформації, маніпуляціями громадською думкою та загрозами кібербезпеці. Це вимагає не лише правового врегулювання інформаційних відносин, але й формування високого рівня інформаційної етики серед усіх суб'єктів інформаційної діяльності.

Метою статті є аналіз етичних засад інформаційної діяльності та законодавчих механізмів її регулювання в умовах сучасного інформаційного суспільства.

Інформаційна діяльність є комплексом процесів, спрямованих на створення, збирання, обробку, зберігання та поширення інформації з метою задоволення потреб суспільства, держави й окремих громадян. Вона охоплює широкий спектр сфер – від журналістики та архівної справи до інформаційних технологій і маркетингу.

Важливою складовою інформаційної діяльності є документ як носій інформації, що виконує функції збереження, передачі та фіксації знань. У сучасних умовах відбувається активний перехід від паперових до електронних

документів, що, у свою чергу, підвищує вимоги до їхньої автентичності, безпеки та доступності.

Інформаційна етика виступає як система моральних принципів, що регулюють поведінку суб'єктів інформаційних відносин. Вона поширюється не лише на фахівців, але й на всіх користувачів інформаційного простору. Основними принципами інформаційної етики є: достовірність інформації; відповідальність за її поширення; повага до приватності; недопущення маніпуляцій і дезінформації; забезпечення інформаційної безпеки.

Професійна етика у сфері інформаційної діяльності передбачає також дотримання принципів чесності, об'єктивності, компетентності та соціальної відповідальності. Особливе значення вона має для журналістів, архівістів, аналітиків та інших фахівців, які працюють із інформаційними ресурсами [3].

У XXI столітті інформаційна етика набуває особливого значення у зв'язку з розвитком цифрових технологій та глобалізацією інформаційного простору. З одного боку, це відкриває нові можливості для доступу до інформації, а з іншого – створює нові загрози, серед яких: поширення фейкових новин; інформаційні маніпуляції; порушення конфіденційності; кіберзлочинність [2].

Особливо гостро ці проблеми проявилися в умовах війни в Україні, коли інформація стала інструментом впливу на суспільну свідомість. Поняття «інформаційна війна», «інформаційна зброя» та «емоційний фейк» стали частиною сучасного дискурсу. У цих умовах інформаційна етика виконує функцію захисту суспільства від деструктивного інформаційного впливу. Вона сприяє формуванню критичного мислення, відповідального ставлення до інформації та розвитку інформаційної культури.

Міжнародне право відіграє важливу роль у формуванні стандартів інформаційної діяльності. Основними документами, що регулюють інформаційні права, є: загальна декларація прав людини (1948 р.), яка гарантує право на свободу вираження поглядів; міжнародний пакт про громадянські і політичні права (1966 р.), що встановлює межі реалізації цих прав; конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (1950 р.); конвенція про кіберзлочинність (Будапештська конвенція, 2001 р.); загальний регламент захисту даних (GDPR). Ці документи визначають баланс між свободою інформації та необхідністю її обмеження в інтересах безпеки, прав інших осіб та суспільного порядку [1].

В Україні основним нормативно-правовим актом у сфері інформаційної діяльності є Закон України «Про інформацію». Він визначає основні принципи

інформаційних відносин, серед яких: відкритість і доступність інформації; достовірність і повнота; свобода вираження поглядів; захист приватного життя. Важливе значення мають також: Закон України «Про доступ до публічної інформації»; Закон України «Про медіа»; Конституція України.

Ці нормативні акти забезпечують правові механізми реалізації інформаційних прав громадян та регулюють діяльність у сфері медіа, доступу до інформації та її захисту.

Інформаційні права людини є невід'ємною складовою демократичного суспільства. Вони включають: право на доступ до інформації; право на свободу слова; право на захист персональних даних; право на приватність.

Механізми захисту цих прав поділяються на: національні (судова система, органи влади, омбудсман); міжнародні (міжнародні організації та суди). Особливу роль у захисті інформаційних прав відіграють державні інституції, а також громадянське суспільство.

Таким чином, етика та законодавче регулювання інформаційної діяльності є ключовими складовими функціонування сучасного інформаційного суспільства. Вони забезпечують баланс між свободою інформації та її відповідальним використанням. Сучасні виклики, зокрема інформаційні війни, дезінформація та кіберзагрози, актуалізують необхідність посилення як правових механізмів регулювання, так і етичної відповідальності суб'єктів інформаційної діяльності. Формування високого рівня інформаційної культури, дотримання етичних норм та вдосконалення законодавчої бази є запорукою створення безпечного й ефективного інформаційного середовища.

Список використаних джерел:

1. Khaletska L., Klynina T., Fedushko S., Yurchenko O. Impact of Social Networks in the Information Activity of the Ukrainian Institute of National Remembrance: From Theoretical Understanding to Practical Implementation. *Developments in Information & Knowledge Management for Business Applications. Studies in Systems, Decision and Control*, vol.421. Springer, Cham, 2022. P. 403–423.

2. Sibruk, A. V., Lytvynska, S. V., Koshetar, U. P., Senchylo-Tatlilioglu, N. O., & Tatlilioğlu, K. Stylistic figures as a factor in the formation of communicative intention in scientific linguistic texts. *ACNS Conference Series: Social Sciences and Humanities*, Vol.3, 2023, Article 02005.

3. Шоріна Т. Г. Філософський аналіз дискурсу інформаційної етики та її морально-практичних дилем. *Вісник НАУ. Серія: Філософія. Культурологія*. 2021. № 1 (33).